

DIAKONIATYÖ HELSINGIN ORTODOKSISESSASEURAKUNNASSA

Petri Ratilainen

Opinnäytetyö, kevät 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak, Etelä, Järvenpää

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Petri Ratilainen. Diakoniatyö Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa. Järvenpää, kevät 2012, 36 sivua, 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Etelän yksikkö(Järvenpää). Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi AMK + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyössä tutkitaan, millaista on Helsingin ortodoksisen seurakunnan diakoniatyö ja miten sitä voidaan kehittää, sekä käyttää toimintamallina muissa kirkkokunnan seurakunnissa, joista useimmissa diakoniatyöstä puuttuu järjestelmällinen organisointi. Tutkimus on laadullinen toimintatutkimus, jonka aineistona on käytetty seurakunnan toimintakertomuksia, diakoniatyöntekijöiden haastatteluja sekä muuta ortodoksisen kirkon diakoniaan liittyvää materiaalia.

Johtajuuden ja työn suunnittelun merkitys on suuri myös työn laadulliselle toteuttamiselle. Työntekijän oma persoona ja siitä huolehtiminen koulutuksen ja työnohjauksen avulla ovat laadullisen työn edellytys.

Tutkimus osoittaa, että ortodoksisen kirkon diakoniatyö tarvitsee ja on aina tarvinnut tuekseen vapaaehtoisten osallistumista lähimmäisiin kohdistuvassa auttamistyössä. He tekevät sitä työtä kasvavien ja monimuotoisten tarpeiden, toiveiden ja rajallisten voimavarojen puristuksessa mitä kristillisyyden on aina lähimmäistyössä ihmiseltä odottanut.

Suomen ortodoksisessa kirkossa tarvitaan keskustelua diakoniatyöstä.

Ortodoksinen diakoniatyö ei ole ainoastaan kirkon johdon ja työntekijöiden kysymys vaan siihen tarvitaan seurakuntalaisten ja seurakunnan luottamustehtävissä olevien henkilöiden jatkuvaa tukea ja tietoisuutta diakoniatyöstä osana kirkon toimintaa alueeltaan laajoissa seurakunnissa.

Asiasanat: diakoniatyö, Suomen ortodoksinen kirkko, Helsingin ortodoksinen seurakunta, kvalitatiivinen tutkimus.

ABSTRACT

Petri Ratilainen. Diaconal Work in the Orthodox Parish of Helsinki. Language: Finnish. Järvenpää, Spring 2012, 36 p., 1 appendice.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis is a research of the diaconal work of the Orthodox parish of Helsinki. The thesis gives a view on the current situation and also suggestions on how to develop the diaconal work. There are several smaller parishes in Finland and these suggestions can also be used in their work. The thesis is based on qualitative methods of research, and the research material consists of various documents and interviews.

The importance of leadership and planning the work is also considerable in terms of the quality of the work. A worker's own personality and how he or she takes care of it through education and work guidance are preconditions for high-quality work.

This thesis shows that it is essential to the Orthodox diaconal work to have volunteers and solid and a well-organized ground basis on fulfilling the diaconal service.

The Orthodox Church of Finland needs to discuss diaconal work. It is important that diaconal work in Orthodox parishes is done by more people than by the employees of the parish. Diaconal work that is of good quality is done also by volunteers and members of the parish. These people are needed not only to carry out the work but also to give support and up-date knowledge. The significance of volunteers is especially high in parishes that work in wide areas.

Keywords: diaconal work, the Orthodox Church of Finland, the Orthodox Parish of Helsinki, qualitative research.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSAIHE	7
3 SUOMEN ORTODOKSISEN KIRKON DIAKONIA.....	9
3.1 Yleistietoa Suomen ortodoksisesta kirkosta.....	9
3.2 Ortodoksiseen diakoniaan liittyvä teologia.....	10
3.3 Diakoniatyö Suomen ortodoksisen kirkon työmuotona.....	14
3.4 Ortodoksisen kirkon diakonia 2000- luvulla.....	16
4 HELSINGIN ORTODOKSINEN SEURAKUNTA.....	19
5 DIAKONIATYÖ HELSINGIN ORTODOKSISESSA SEURAKUNNASSA	21
5.2 Nykytilanne	22
5.3 Diakonian kehittämistarpeet ja haasteet Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa	23
5.4 Vapaaehtoistoiminta.....	25
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
7 POHDINTA	30
LÄHTEET.....	32
LIITE 1: Tutkimuksen haastattelukysymykset	36

1 JOHDANTO

Suomen ortodoksinen arkkipiispakunta on ollut historiallisten vaiheittensa johdosta maamme toinen niin sanottu kansankirkko Suomen evankelisluterilaisen kirkon rinnalla. Kirkkokunnan väkimäärä on ollut ja on nyt pääsääntöisesti yksi prosentti maamme väkiluvusta. Ortodoksisen kirkon diakoniaa verrattuna luterilaisen kirkon diakoniaan on omailemaista jo siksi, että kirkoilla on mittakaavaltaan erilaiset resurssit. Pienen kirkon toimintamuodot perustuvat suurelta osin seurakuntalaisten vapaaehtoisen aktiivisuuden varaan. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on esitellä ortodoksisista diakoniatyötä maassamme ja erityisesti muita suurimmassa Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa, jossa kirkon diakoniatyö on selkeästi organisoitu.

Nykyisellään kirkossa on noin 60 000 jäsentä 24 seurakunnassa. Vain kolmessa seurakunnassa on yksi tai useampi työsuhteessa toimiva diakoniatyöntekijä. Tutkimuksen tavoite on tuoda esille, miten Helsingin ortodoksisen seurakunnan diakoniatyö on järjestetty ja miten se vastaa 2000-luvun haasteisiin sekä lyhyesti kuvata, mitä se on ollut ennen. Ajatuksena on ollut tuoda esiin, miten sen toiminta voisi olla mallina pienemmillä resursseilla toimiville seurakunnille, joissa pieni organisoimaton avustustoiminta kohdistuu pääsääntöisesti seurakunnan omiin jäseniin. Tärkeää on löytää uusia tapoja kehittää kirkkokunnan diakoniaa niin että se vastaisi oman aikansa haasteisiin kirkon perinteitä kunnioittaen.

Nykyajan diakoniatyön keskeinen huoli on ihmisten masennus ja yksinäisyys, joka johdtaa monen kaltaiseen syrjäytymiseen. Yhteiskunnan tehtävänä on huolehtia oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden toteutumisesta, kun taas kirkon, erilaisten avustusjärjestöjen ja kolmannen sektorin tehtävänä on huolehtia yhteisöllisyydestä, ystävydestä ja rakastamisesta. Sosiaalivirastossa työntekijältä ei edellytetä, että hän avun pyytäjää erityisesti rakastaisi. Kirkolta odotetaan Raamattuun, traditioon ja kirkon opetukseen viitaten lähimmäisestä välittämistä.

Maassamme diakoniatyö elää jatkuvasti monenlaisten haasteiden ja muutosten keskellä. Yhteiskunnassa ilmenee koko ajan polarisoitumista, enemmistön hyvinvointi kasvaa ja

samalla köyhyys ja sen aiheuttamat rinnakkaisilmiöt kasvavat Samoien haasteiden ja muutosten parissa toimitaan myös Suomen ortodoksisen kirkon eri seurakunnissa. Jäsenmäärältään pienissä seurakunnissa taloudelliset resurssit ovat myös pienet.

2 TUTKIMUSAIHE

2.1 Aiemmat tutkimukset, tutkimusmenetelmät sekä aineiston keruu

Diakoniyötä yleensä on tutkittu varsin paljon evankelis-luterilaisen kirkon piirissä. Suomen ortodoksisessa kirkkokunnassa tapahtuvasta diakoniatyöstä tehty aiempi tutkimus on Anu Kristiina Danouzin vuonna 2009 tekemä pro gradu-tutkielma Diakoniatyö Tampereen ortodoksisessa seurakunnassa vuosina 1950–2005.

Muuta varsinaista suomenkielistä tutkimusta Suomen ortodoksisen kirkon diakoniatyön kehityksestä ei ole. (Metropoliitta Johannes 2002, 5-9)

Kirkkokunnassa toimivan ja sisälähetystyötä tekevän järjestön Pyhain Sergein ja Hermanin Veljeskunnan (PSHV) historiikissa Pyhittäjä isien perintö vuodelta 1985, on tuotu jossain määrin esille veljeskunnan eri toimintapiirien tekemää diakoniatyötä 1900-luvun loppuun mennessä.

Seurakuntien toiminnan osana on ollut hengellinen ja ulospäin näkymätön aineellinen tukeminen, mikä aiheuttaa osaltaan sen, ettei tilastointia ja tutkimusta diakoniatyöstä ole vaikka seurakunnissa toki diakoniatyötä tehdään (Merras 1985).

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa diakoniyön tilanne suuressa seurakunnassa, jossa on useampia työsuhteessa olevia työntekijöitä. Helsingin ortodoksisen seurakunnan diakoniatyötä tarkastelen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja menetelmin, jotka eivät anna määrällistä tietoa, vaan laadullista haastatteluiden ja erilaisten asiakirjojen pohjalta. Tutkimus on siis lähtökohdaltaan kvalitatiivinen (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 227), mutta aineistona on myös tilastoja seurakunnassa vuonna 2005 tehdystä vapaaehtoisprojektsista.

Tutkimuksen varsinaisena lähdeaineistona ovat Helsingin ortodoksisen seurakunnan diakoniatoinnasta kertovat asiakirjat, joista tärkeimpiä ovat toimintakertomukset. Toimintakertomus voi (Honkilan 2002, 279) määritelmän mukaan olla joko sanallinen

arvio tai erilaisiin tunnuslukuihin pohjautuva tilasto. Tämän vuosituhanen asiakirjat ovat sähköisessä muodossa, joten ne ovat olleet helposti saatavilla. Seurakunnan viraston henkilöstö on ollut suurena apuna aineiston hankkimisessa. Osana tutkimusaineistoa on kolmen seurakunnassa työsuhteessa olevan henkilön haastattelut. Näillä haastatteluilta on ollut tärkeä merkitys siksi, että diakoniatyö parhaimmillaan on haastateltujenkin mukaan ihmisten keskuudessa tapahtuvaa käytännön työtä. Haastattelut on toteutettu osaksi sähköpostitse, mutta myös suullisesti. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluinä ja ne kestivät noin tunnin. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin kirjalliseen asuun haastatteluaineiston analysointia varten. Muita tutkimuksessa käytettyjä lähteitä ovat ortodoksisen kirkkokunnan asiakirjat ja ortodoksiseen diakoniatyöhön liittyvät kirjoitukset. Materiaali on hankittu Helsingin ortodoksiselta seurakunnalta ja Suomen ortodoksiselta kirkollishallitukselta. Työ on tehty yksilötyönä yhteistyössä Helsingin seurakunnan diakoniatyöstä vastaavien kanssa.

3 SUOMEN ORTODOKSISEN KIRKON DIAKONIA

3.1 Yleistietoa Suomen ortodoksisesta kirkosta

Ortodoksisen kirkon juuret ovat itäisen Rooman kristillisyydessä, joka lopullisesti irtaantui läntisestä vuonna 1054. Kristillisen kirkon jakaantumisen seurauksena lännessä kehittyi roomalais-katolinen kirkko ja idässä ortodoksinen kirkko.

Suomessa ortodoksinen kirkko alkoi muodostua jo 1100-luvulla Karjalan liittyttyä Novgorodin arkkihiippakuntaan. Tästä eteenpäin Karjalan ortodoksiset seurakunnat kuuluivat vuosisatoja Venäjän ortodoksisen kirkkoon, kunnes 1800-luvun lopussa perustettiin Suomen hiippakunta.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Venäjällä tapahtunut vallankumous heikensi ortodoksisen kirkon asemaa ja Suomen itsenäistyminen asetti kirkkokunnan uuteen tilanteeseen. Vuonna 1918 Suomen senaatti antoi asetuksen Suomen ortodoksisesta kirkkokunnasta, jossa määriteltiin sen asema. Asetus sisälsi yleisiä säännöksiä sekä kirkon ja seurakuntien hallintoa koskevia määräyksiä. (Koukkunen 1982, 18.) Kirkko sai autonomisen aseman osana itsenäistä Suomea vuonna 1923, jolloin se siirtyi Konstantinopolin patriarkaatin yhteyteen. Kirkon keskus siirtyi samalla Viipurista Sortavalaan ja sittemmin Kuopioon.

Ortodoksisen kirkon jäsenmäärä maassamme väheni toisen maailmansodan jälkeen. Vuonna 1939 kirkkoon kuului 82 000, mutta 1990 enää vajaat 60 000. Jäsenmäärän vähenemiseen suurena syynä oli se, että monet niin sanottujen seka-avioliittojen lapsista kastettiin luterilaisen kirkon jäseniksi. Lisäksi kymmenen ensimmäisen sodan jälkeisen vuoden aikana lähes 10 % ortodokseista erosi kirkon jäsenyydestä. Vähitellen jäsenmäärän väheneminen hidastui, ja 1990-luvulla kirkon väkimäärä kääntyi kasvuun entisestä Neuvostoliitosta ja Romaniasta maahan muuttaneiden ortodoksien ansiosta. (Kärkkäinen 1999, 209.)

Nykyisin Suomen ortodoksinen kirkkokunta on toinen Suomen kansankirkoista ja siihen kuuluu noin 60 000 jäsentä. Kirkon asema perustuu vuonna 1918 annettuun asetukseen

ortodoksisesta kirkkokunnasta. Erityisasema ei perustu niinkään kirkon kokoon kuin sen historialliseen ja kulttuuriseen merkitykseen. Kirkko on jaettu Karjalan, Helsingin ja Oulun hiippakuntiin ja ne puolestaan seitsemään valvontapiiriin ja 25 seurakuntaan. Karjalan piispa on samalla koko Suomen arkkipiispa. Ylin hengellinen johto on Konstantinopolin patriarkalla. (Ketola 2008, 51–52.)

Pyhäkköjä eli kirkkoja tai rukoushuoneita on nykyään noin 80 ja työsuhteessa olevia pappeja ja diakoneja noin 90. Yleinen käsitys siitä, että suurin osa ortodokseista asuu Pohjois-Karjalassa ja erityisesti Ilomantsissa ei pidä paikkaansa, vaan urbanisoitumisen ja eteläiseen Suomeen muuttamisen johdosta suurin seurakunta on Helsingin ortodoksinen seurakunta. Lisäksi myös muut Etelä-Suomen seurakunnat, kuten Lahti, Tampere ja Turku lukeutuvat kirkkokunnan suurimpiin. Kirkon työhön aikovat papit, kanttorit ja uskonnonopettajat koulutetaan pääsääntöisesti Joensuuhun sijoitetun Itä-Suomen yliopiston yhteydessä toimivassa ortodoksisessa teologian laitoksessa. (Heino 1997, 65.)

3.2 Ortodoksisen diakoniaan liittyvä teologia

Ortodoksisen käsityksen mukaan kirkko on Kristuksen ruumis ja sen tehtävänä on palvella ihmistä ja auttaa häntä pelastumaan ja pääsemään Jumalan valtakunnasta osalliseksi. Tämä palvelustehtävä ei rajoitu ainoastaan ihmisen hengelliseen elämään, vaan ihminen nähdään psykosomaattisena olentona ja kirkon on palveltava häntä kaikilla elämän osa-alueilla syntymästä kuolemaan. (Kiroudi & Vantsos 2007, 251–252.)

Köyhien ja lähimmäisten auttaminen on kuulunut kristilliseen perinteeseen kirkon syntymisestä alkaen, vaikkakin painotukset ovat vuosisatojen kuluessa vaihtuneet. Ateenalainen Aristides kirjoitti kristityistä Rooman keisarille noin vuonna 150 jKr.:

”Mutta kristityt, oi keisari, ovat löytäneet totuuden. He vaeltavat kaikessa nöyryydessä ja ystävällisyydessä. He rakastavat toisiaan. Leskiä he eivät halveksi ja orvot he vapauttavat pahoinpitelijöistään. Kenellä on, se antaa nurkumatta sille, jolla ei ole. Kun he näkevät muukalaisen, he vievät hänet katon alle ja iloitsevat hänestä kuin todellisesta veljestä. Jos joku heidän köyhistään poistuu tästä maailmasta, niin joku huolehtii hänen hautaamisestaan. Ja jos joku heidän keskuudessaan on köyhä tai puutteellinen, eikä heillä itsellään ole ylimääräisiä varoja, he paastoavat 2-3 päivää

ruokkiakseen hänet” (Rauschen, G, Die Apologie des Philosophen Aristides von Athen, 49).

Tämä apologeetan kirjoitus aikansa kristityistä saattaa olla ihannoitu, mutta sisältää paljon paikkansa pitävää. Uudessa Testamentissa lähimmäinen on Jeesuksen mukaan jokainen ihminen, kuten esimerkiksi Luuk. 10:25–37 kertomus tuo selvästi esille.

Heikki Räisänen mukaan (Räisänen, 8. Viitattu 23.2.2012) varhaiset kristityt ovat myös eläneet ihanteen ja todellisuuden välisessä jännitteessä (totuuden omistaminen ja rakastaminen eivät ole yhteen sovitettavia asioita). Emme tiedä, kuinka suuri osa kristityistä tosiasiaassa asettui epidemioissa hengenvaaraan ja kuinka moni mahdollisesti vetäytyi syrjään. Mutta kaikkien varauksien jälkeenkin on ilmeistä, että se tapa jolla kristityt – ainakin monet heistä – elivät uskoaan arjen kriiseissä todeksi, oli hyvin keskeinen syy heidän uskonsa vähittäiseen läpimurtoon Rooman valtakunnassa.

Suomen Ekumeenisen Neuvoston pääsihteeri ortodoksisen kirkon pastori Heikki Huttusen mukaan Raamatun vertaus Laupiaasta samarialaisesta tulkitaan ortodoksisessa traditiossa vertaukseksi Kristuksen huolenpidosta ihmistä kohtaan. Ihminen lähtee taivaallisesta Jerusalemissa vaarallisille teille, yhä alemmas varjojen keskelle. Huolet, murheet, kiusaukset ja lankeemukset käyvät hänen kimppuunsa, riistävät hänen alkuperäisen pukunsa ja jättävät hänet kuolemaan haavoihinsa. Vanhan testamentin laki ja profeetat ei pysty häntä pelastamaan. Huippuunsa kehitetty hurskaus ja rituaalinen puhtaus estävät avun antamisen henkitoreissaan kituvalle. Mutta apu tulee yllättävässä muodossa, ulkopuoliseksi ja epäpuhtaaksi tuomitun samarialaisen hahmossa. Hänet nähdään Ihmisen Pojaksi tulleesta Jumalan Pojasta. Hän ei pelkää saastuvansa verenvuodosta vaan tulee ja kumartuu kärsivän puoleen. (Huttunen 2007, 35.)

Jeesuksen ajan juutalaisuudessa lähimmäinen on vain saman kansan säännöksiä noudattava hurskas juutalainen.

Matteuksen evankeliumissa Kristus esittää kaksikin vertausta, jotka valottavat diakonian luonnetta. Luvun alussa Vapahtaja puhuu kymmenestä morsiusneidosta, joista viisi oli viisasta ja viisi tyhmää. Sulhasta odoteltaessa tyhmiltä neitsyiltä loppui lampuista öljy. Heidän ollessa ostamassa lisää öljyä ylkä saapuu ja tyhmät neitsyet jäävät häähuoneen

ulkopuolelle (Matt.25:1–13). Saman evankeliumiluvun lopussa Kristus puhuu viimeisestä tuomiosta. Vertauksessa Hän asettaa itsensä kaikkein vähäisimpien joukkoon sanoessaan "kaiken, minkä te olette jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähäisimmistä, sen te olette jättäneet tekemättä minulle" (Matt.25:45).

Joensuussa toimivan ortodoksisen seminaarin opettaja rovasti Rauno Pietarinen pitää raamatun kertomuksen häähuonetta on kuvana Jumalan valtakunnasta. Öljy taas kuvaa laupeutta ja rakkautta. Jos ihmisellä ei ole laupeutta toisia kohtaan, ei sitä voida hänelle myöskään muilta siirtää. Hyvän tekemistä on opeteltava ja harjoiteltava. Rakkauden enentyminen ihmisessä on Jumalan lahja, jota tulee joka päivä Jumalalta pyytää. Näin kristillinen diakonia saa kaksinkertaisen hengellisen luonteen. Lähimmäistä palvellesamme teemme Kristuksen läsnä olevaksi heille ja heidän luonaan käymällä vieraillemme Vapahtajan tykönä. (Pietarinen 2010, viitattu 30.8.2011.)

Diakonian yhteydessä viitataan monesti kristillisen alkuseurakunnan elämään. Diakoniaa ei voida kuitenkaan sitoa yhteen Raamatun kertomukseen. Jeesuksen toiminta parantajana, köyhien ja syrjittyjen ystävänä sekä keskinäinen huolenpito yhteisönä antavat suuntaviivoja diakoniale. Diakonia oli keskeinen osa alkuseurakunnan elämää. (Veikkola 2002, 107.)

Diakonit valittiin Apostolien tekojen kertomuksessa auttamaan pöytäpalvelussa ja lähimmäisistä huolehtimisen tehtävässä (Apt. 6:1-7).

Ekumeenisissa kirkolliskokouksissa, joita oli vuosien 325–787 välisenä aikana kaikkiaan seitsemän, määriteltiin kristillisen kirkon oppiin liittyviä kysymyksiä. Ensimmäisessä kokouksessa vuonna 325 Nikeassa kokouksen kuudennessatoista säännöksessä todetaan seuraavaa:

Diakonien valintaa tulkitsee kirkon opettaja Johannes Krysostomos näin: Ihmettelyn ansaitsee, kuinka ei kansanjoukko jakaantunut vaalin johdosta, kuinka he eivät hyljänneet apostoleita? Millaista arvoa nämä siis nauttivat ja millaisen vaalin he saivat, on välttämätöntä oppia tuntemaan diakonien tehtävä. Aikaisemman opetuksen mukaan heidät on käsitetty mysteerioiden (sakramenttien) suorittajaksi, mutta he olivat niitä, joille silloin koontuneiden yhteisen tarpeen talous oli uskottu. Ja he ovat tässäkin kohden tulleet meille malliksi tarvitsevaisiin kohdistuvassa ihmisrakkaudessa

ja harrastuksessa. (Inkinen 1980, 364–365.)

Alkukristillisessä seurakunnassa diakoni oli köyhien ja sairaiden hoitaja ja nainenkin saattoi toimia diakonissana. Diakonin tehtävä muuttui vähitellen jumalanpalveluksissa toimivaksi piispan apulaiseksi ja sen mukana diakonista tuli yksi pappeuden asteista ja sen hoitajiksi saattoi silloin tulla vain mies. Alkukristillisessä traditiossa eli perinteessä siis toimi alkuaan runsaasti myös naisia diakonissoina, mutta ehkä esimerkiksi luostari-laitoksen vahvasta vaikutuksesta, munkkiuden esikuvaksi nostamisesta ja korostamisesta kristillisenä ihanteena mm. johtui, että ne jäivät pois kirkollisesta käytännöstä. (Pyykönen, viitattu 24.9.2010.)

Kärkkäisen mukaan naisen asema kirkossa heikkeni, kun kristinuskosta tuli valtionuskonto. Silloin kirkosta karsiutuivat piirteet, jotka rajuimmin poikkesivat muun yhteiskunnan normeista, kuten naisten itsenäinen toiminta. Lännessä naisten johtava asema huononi nopeasti. Idässä heidän asemansa säilyi naisten parissa tehtävässä työssä, jota pitkään johtivat virkaansa kätten päälle panemisen kautta vihityt diakonissat. Sittemmin diakonissan virka jäi unohduksiin, mutta sen uudelleen käyttöön ottamisesta on ortodoksien parissa keskusteltu 1900-luvulla paljon. (Kärkkäinen 2009, 27.)

Diakonissojen katoaminen ortodoksisesta kirkosta on osittain hämärän peitossa ja kiistelyn kohteena niin syiden kuin ajankohdan osalta. Historioitsijat kiistelevät myös diakonissojen tehtävistä ja vihkimyksen asteesta (Pyykönen, viitattu 24.9.2010).

Osana traditioon kuuluvat myös kirkkoisien opetukset. Arvossa pidettyjä kirkkoisia ovat etenkin kolme ekumeenista opettajaa: Gregorius Naziansilainen (noin 329–390), Basíleios Suuri (noin 330–379) ja Johannes Krysostomos (344–407). Kirkkoisien lukua ei ole virallisesti määritelty eikä heitä ole periaatteessa rajattu vain muinaisuuteen. Isien opetukset sisältävät kirkon näkemystä Jumalasta, ihmisestä ja ihmisen elämästä Jumalan valtakunnassa sekä suhtautumisesta ympäröivään maailmaan ja lähimmäiseen. Näin ollen opetukseen sisältyy diakonaalinen aspekti. Teinosen mukaan kirkkoisien avulla tulkitaan ekumeenisten kirkolliskokousten päätöksiä. Tällöin pidetään silmällä isien yhteistä kantaa, ei erityiskorostuksia. Ortodoksisen kirkon käsityksen mukaan kirkkoisien opetukset ymmärretään oikein vain kirkon perinteen sisällä. (Teinonen 1999, 31–32.)

Ortodoksisen pappeuden asteet ovat diakoni, pappi ja piispa. Hiippakunnan piispa vihkii sopivaksi katsomansa henkilön diakoniksi seurakunnan läsnä ollessa liturgiajumalanpalveluksen yhteydessä. Piispa toimittaa vihkimyksen käten päälle panemisella ja lukee seuraavan rukouksen, joka kuvastaa vihittävän tulevaa tehtävää maailmassa. Diakoniuden esikuvana rukouksessa on marttyyridiakoni Stefanos, yksi seitsemästä ensiksi valitusta diakonista, jonka vaikuttava opetuspuhe on Apostolien tekojen seitsemännessä luvussa.

Jumala meidän Jumalamme, Sinä olet katoamattomalla sanallasi säätänyt apostoleillesi diakonipalveluksen lain ja olet tähän palvelukseen asettanut marttyyri Stefanoksen, ensimmäisen, jonka olet kutsunut diakonin palvelustehtäviä täyttämään sen mukaan kuin Sinun pyhässä evankeliumissasi kirjoitettu on: ”Joka tahtoo olla ensimmäinen, hän olkoon teidän palvelijanne.” Sinä itse, kaiken Valtias, täytä Pyhän ja eläväksi tekevän Henkesi päälle tulemisen kautta kaikella uskolla, rakkaudella, voimalla ja pyhityksellä tämäkin palvelijasi, jonka olet katsonut arvolliseksi kohoamaan diakonin palveluksessa. Sillä ei minun käteni päälle panemisella vaan Sinun runsaan laupeutesi vaikutuksesta annetaan armo niille, jotka ovat Sinulle otollisia; niin että tämäkin, päästyään vapaaksi kaikista synneistään, astuisi nuhteettomasti Sinun eteesi tuomiosi pelättävänä päivänä ja pettymättä saisi vastaanottaa Sinun lupauksesi mukaisen palkan. (Rukous diakoniksi vihittäessä)

Diakoniksi voidaan vihkiä 25 vuotta täyttänyt mies. Ennen diakoniksi vihkimistä hänet on vihitty ipodiakoniksi (hypodiakoni, alidiakoni). Diakoni voi saada arvonimen yli-diakoni (luostarissa arkkidiakoni), jonka myöntää piispa. Käytössä on slaavilaisessa perinteessä myös nimitys protodiakoni, joka on yleensä katedraalin (hiippakunnan pääkirkon) vanhin diakoni ja jolla on erityinen asema silloin, kun palveluksessa on mukana muitakin diakoneja. Nimityksestä hierodiakoni, joka on siis munkki ja samalla diakoni, käytetään Suomessa muotoa munkkidiakoni. Munkkidiakoni, jolle on myönnetty yli-diakonin arvo, saa arvonimen arkkidiakoni. (Pyykönen, viitattu 24.9.2010.)

3.3 Diakoniatyö Suomen ortodoksisen kirkon työmuotona

Diakonia on kirkon harjoittamaa sosiaalista auttamista. (arkkimandriitta Arseni 1999, 59.)

Kuten lähetystyön, myös diakonian mission voidaan katsoa kuuluvan koko ortodoksisen kirkon perustoimintaan. Tarkoitus ei ole, että vain jotkut kirkon jäsenistä ottavat diakonian tehtäväkseen, vaan se kuuluu osaltaan jokaisen toimenkuvan oheen. Elävän kirkon on kokonaisuudessaan oltava heikkoja palveleva yhteisö ja sen jokaisen jäsenen on pyrittävä jatkuvaan palvelemiseen. Näin ollen lähimmäisten auttaminen ja huomioiminen on kaikkien kristittyjen asia, ei vain tietyille ryhmälle osoitettu työmuoto.

Diakoniatyö on aina ollut kulloisenkin ajan tarpeita tunnistavaa, monipuolista, yhteistyöhaluista ja aikaansa analysoivaa. Diakoniatyö pohjautuu kokonaisvaltaisesti kristilliseen ihmiskäsitykseen: ihminen kohdataan Jumalan luomana ja Jumalan kuvana. Jokaisella kristityllä on velvollisuuksia lähimmäisen auttajina. Jokaiselle ihmiselle kuuluu elämä, jokapäiväinen ravinto ja turvallisuus. Rakkauden kaksoiskäskyn perusteella diakoniatyö on ihmistä eheyttävää, kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja terveyteen, itsensä ja muiden tasapainoiseen arvostamiseen sekä lähimmäisvastuun kasvamiseen tähtäävää toimintaa. (Gothoni & Jantunen 2010, 93–95.)

Suomen ortodoksisessa kirkossa keskusteltiin diakoniatyön järjestämisestä ensimmäisen kerran vuonna 1921, jolloin Pyhain Sergein ja Hermanin Veljeskunnan (PSHV) komitea esitti kaikkiin seurakuntiin perustettavaksi diakonin ja diakonissan virkoja, joiden hoitajat toimisivat sekä köyhien ja sairaiden avustajina että sisälähetystyöntekijöinä. Ensimmäinen ortodoksinen seurakuntasisar Suomessa siunattiin toimeensa vuonna 1921. Seurakuntasisartoiminta ei kuitenkaan laajentunut, vaan tyrehtyy sotien jälkeen kokonaan. (Danouzi 2009, 6.)

Vuonna 1924 seurakuntasisaren työ määriteltiin ohjesäännöllä, jonka pohjana käytettiin vastaavaa luterilaista seurakuntadiakonissan ohjesääntöä. Luterilaisen diakonissan tehtävänä oli pääasiassa huolehtia Jumalan sanan levittämistä koteihin joko lukemalla ääneen tai hankkimalla kirjallisuutta Vastaavasti ortodoksisen sisaren tehtävä oli huolehtia tämän lisäksi veljeskunnan (PSHV) kirjastoista, perustaa hengellisen kirjallisuuden lukupiirejä sekä ompelukokouksia äideille. Heidän tehtäviin kuului myös huolehtia hyvien tapojen ja kasvatuksen noudattamisesta sekä kotihartauksien, sunnuntaikoulujen ja kirkkolaulun edistäminen. (Merras, 1985, 47–48.)

Suomen ortodoksinen Kirkollishallitus vahvisti vuonna 1962 diakoniatoiminnan ohjesäännön, jonka jälkeen jokaiseen ortodoksiseen seurakuntaan alkoi muodostua diakonia-toimikuntia. Ohjesäännön mukaan ortodoksisen diakoniatoiminnan tarkoituksena on suorittaa seurakunnallista rakkaudenpalvelua hengellisen ja aineellisen tuen muodossa. Diakoniatoimintaa johtaa hiippakunnan piispa ja seurakunnan paikallista toimintaa seurakunnan neuvoston valitsema diakoniatoimikunta kirkkoherran johdolla. (Suomen ortodoksisen kirkkokunnan diakoniatoimen ohjesääntö 1962, 1.§ -3.§.)

Vuonna 1977 järjestettiin ensimmäinen valtakunnallinen diakoniaseminaari Rovaniemellä, jonka jälkeen ortodoksinen kirkollishallitus asetti työryhmän tekemään ehdotuksia ja suunnitelmia diakoniatoiminnan järjestämiseksi kirkkokunnassa. Vaikka ohjeita ja suunnitelmia yleisen diakoniatoiminnan järjestämiseksi veljeskunnan piirissä laadittiin, niin Merraksen (1985, 233) mukaan toiminta ei muodostunut kovin laajaksi vaan jäi monen hyvän yrityksen tasolle resurssien puutteen vuoksi

3.4 Ortodoksisen kirkon diakonia 2000- luvulla

Maassamme ammattimaisesti diakoniatyötä tehtiin 2000-luvulle tultaessa kahdessa suurimmassa ortodoksisessa seurakunnassa eli Helsingissä (jäseniä noin 17 600) ja Joensuussa (jäseniä noin 5 200). Työntekijöiden nimikkeinä olivat Joensuussa diakoniatyöntekijä ja Helsingissä diakoniasisaret (Danouzi 2009, 10). Vuonna 2011 oli myös Oulun ortodoksinen seurakunta (jäseniä noin 2 200) perustanut yhdistetyn nuoriso- ja diakoniatyöntekijän toimen. (Ortodoksinen kalenteri 2011, 167.)

Vuonna 2007 voimaa astuneen ortodoksisen kirkkojärjestyksen mukaan hiippakuntien, seurakuntien ja kirkon jäsenten tulee harjoittaa kristilliseen elämäntapaan perustu- van avun antamista erityisesti niille, joiden tarve on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta (Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys 2007, 1:10). Määritelmä on hyvin sama kuin vastaava määritelmä luterilaisen kirkon kirkkojärjestyksessä. Seurakunnanvaltuuston tehtävänä on muun muassa edistää seurakunnan hengellistä elämää sekä ohjata ja valvoa diakoniatoimintaa (Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys 87:1) sekä vastata diakoniatoi- minnan järjestämisestä. (Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys 94:2.)

Kirkolliskokouksen sivistysvaliokunta sai vuonna 2009 marraskuun kirkolliskokouksessa tehtäväkseen kirjoittaa Kirkon strategian vuosille 2010–2015. Uuden strategian pohjana oli vuoden 2007 kokouksessa käsitelty Etsivä kirkko – ortodoksisen kirkon pitkän tähtäyksen suunnitelma sekä pyydetty lausunnot. Diakoniatyötä strategia käsittelee linjauksena omassa luvussaan otsikolla Lähimmäisen vastuu ja eettinen toiminta vahvistuu ja laajenee. Luvussa sanotaan, että aineellinen ja hengellinen apu kohdistetaan erityisesti eniten tarvitseville ja niille, jotka ovat jääneet avustusjärjestelmien ulkopuolelle tai eivät saa riittävästi apua kotimaassa eivätkä maailmalaajuisesti. (Ortodoksisen kirkon strategia 2010, viitattu 20.5.2011.)

Diakoniatyön kohteiksi strategia ottaa yksinäiset ja vähävaraiset vanhukset, vähävaraiset ja moniongelmaiset lapsiperheet, työttömät, työelämän vaatimusten ylikuormittamat, mielenterveysongelmista kärsivät ja syrjäytyneet ihmiset. Strategian loppukaneettina onkin ytimekäs toimeenpano-osio. Sen mukaan jokainen seurakunta tekee ohjatusti oman visionsa ja strategiset linjauksensa omista lähtökohdistaan kirkon vision ja strategisten linjausten pohjalta. Mittaviin diakoniatyön haasteisiin vastataan laatimalla kehittämissuunnitelma, jota varten varataan riittävät resurssit. Diakoni on kirkon uskon aitouden koetinkivi. (Ortodoksisen kirkon strategia viitattu 20.5.2011.)

Ortodoksisen kirkon diakonin tehtävänä nykypäivänä on osallistua jumalanpalveluksissa piispan tai papin johdolla palvelukseen sekä auttaa heitä mysteerioiden (sakramenttien) toimittamisessa. Diakoni ei voi toimittaa mysteeriä (sakramentteja) yksinään, niin kuin pappi voi tehdä. Piispan tai papin johdossa diakoni johtaa kirkkokansan yhteiseen rukoukseen ja lukee pyhiä kirjoituksia palvelun aikana. Hän vastaa julkisen palveluksen (toimituksen) arvokkuudesta ja kiinnittää kirkkokansan huomion toimintaan tiettyinä aikoina.

Palvelusten lisäksi piispa tai pappi voi siunata diakonin johonkin muuhun kirkolliseen ja seurakunnalliseen tehtävään, kuten esimerkiksi nuorisotyöhön, sosiaaliseen auttamistyöhön eli diakoniatyöhön ja niin edelleen. Seurakunnan kanttori voidaan myös vihkiä diakoniksi, jolloin hänen tehtävänä on edelleen diakonin tehtävien lisäksi huolehtia kirkkolaulusta palveluksissa. Erikoisesti Kreikassa on tapana myös, että diakoni jakaa piispan tai papin siunauksella ehtoollista joko samaan aikaan kuin pappi tai piispa toi-

sesta kalkista taikka joskus jopa papin poissa ollessa. Diakoni ei voi kuitenkaan siunata pyhiä lahjoja. Diakonilta ei pyydetä tavatessa siunausta eikä suudella tervehdittäessä hänen kättään. Nämä kunnioituksen osoitukset on varattu vain piispalle ja papille. (Pyykönen, viitattu 24.9.2010.)

4 HELSINGIN ORTODOKSINEN SEURAKUNTA

Helsingissä on ollut ortodokseja jo isonvihan aikana 1700-luvun alkupuolella, mutta ortodoksien kirkollinen elämä sai alkunsa pysyvästi kun Suomesta tuli osa Venäjän valtiota vuonna 1809. Seurakunnan varsinaiseksi perustamisajankohdaksi katsotaan vuotta 1927, jolloin kaupunkiin pyhän Kolminaisuuden ortodoksinen kirkko.

Seurakunta muodostui pääosin Helsingin seudulla asuneista venäläisistä ortodokseista, kauppiaista, ammatinharjoittajista ja ennen kaikkea runsaslukuisesta sotaväestä ja oli alun perin venäjänkielinen. Seurakunnan hallinnon järjestäminen alkoi vasta 1861-luvulla. Hallinnosta tuolloin vastasi papisto ja kirkon isännöitsijät. (Koukkunen-Kasanko 1977, 301.)

Maamme itsenäistymisen jälkeen seurakunta on sen jälkeen muuttunut valtaosaltaan suomenkieliseksi, erityisen suuri muutos tapahtui toisen maailmansodan jälkeen, siirtokarjalaisten myötä. Pääkaupunkiseudulle suuntautunut muuttoaalto, joka alkoi jo 1950-luvulla ja kiihtyi 1960-luvulla varsinaiseksi maaltapaoksi, on tuonut seurakuntaan yhä lisää suomenkielisiä. (Piiroinen 1982, 12.)

Jäsenenmäärältään Helsingin ortodoksinen seurakunta on suurin Suomen ortodoksista seurakunnista. Vuoden 2009 lopussa seurakunnan jäsenmäärä oli noin 20 000. Tämä on kolmannes koko Suomen ortodoksisen kirkkokunnan väestöstä.

Alueellisesti Helsingin ortodoksinen seurakunta kattaa koko entisen Uudenmaan läänin. Seurakunta ulottuu Hangosta Järvenpäähän ja Porvooseen. Seurakunnassa on seitsemän toiminta-aluetta, jotka toimivat osin itsenäisesti: Helsingin suomenkielinen seurakuntatyö, Itä-Helsinki, venäjänkielinen seurakuntatyö, Espoo, Vantaa, Itä- ja Keski-Uusimaa ja Länsi-Uusimaa. Näillä alueilla toimii kymmenen toimessa olevaa pappia.

Viime vuosien maahanmuutto on kansainvälistänyt seurakuntaa entisestään. Tällä hetkellä kieliryhmiä on nelisenkymmentä, suurimpana suomenkielisten jälkeen venäjänkielisten yli 10 prosentin osuus. Seurakunnassa toimii myös aktiivisia ryhmiä ruotsin, eng-

lannin, romanian, kreikan, serbien kielillä, myös Etiopian ja Eritrean alueen maahanmuuttajia toimii aktiivisesti seurakunnassa.

Seurakunnassa on 17 pyhäkköä eri puolilla entistä Uudenmaan lääniä. Vanhin kirkoista on Pyhän Kolminaisuuden kirkko Kruununhaassa, jossa toimii nykyisin venäjänkielinen yhteisö jumalanpalveluskielenään kirkkoslaavi. 1980- ja 90-luvuilla rakennettiin uusia kirkkoja mm. Järvenpäähän, Porvooseen, Tikkurilaan, Klaukkalaan ja uusimpana Tapiolaan. Leimallista Helsingin ortodoksiselle seurakunnalle on jumalanpalveluselämän vilkkaus. Suurimmassa osassa kirkkoja toimitetaan jumalanpalvelukset joka lauantai-ilta ja sunnuntaiaamu. (Helsingin ortodoksinen seurakunta, viitattu 25.10.2011.)

5 DIAKONIATYÖ HELSINGIN ORTODOKSISESSA SEURAKUNNASSA

5.1 Diakoniatyö vakiintuu

Ortodoksisten kirkkojen hyväntekeväisyystoiminnan varsinaisena alkuna voidaan pitää seurakunnallisten hoitokuntien perustamista, joiden säännökset Venäjän keisari vahvisti elokuussa 1864. Hoitokunnan tehtävänä oli huolehtia mm. lasten koulutuksesta ja hyväntekeväisyydestä. Hoitokunnan tuli hankkia varoja hyväntekeväisyystoimintaa varten erityisesti keräyksillä niin kirkoissa kuin niiden ulkopuolellakin. Ensimmäinen hoitokunnan kokous pidettiin heinäkuussa 1870, tällöin voidaan katsoa järjestelmällisen hyväntekeväisyystoiminnan alkaneen seurakunnassa. Seurakunnan silloiset tulot koostuivat pääosin kirkossa myydyistä kynttilöistä, kolehdeista ja lahjoituksista niin hoitokunnalla oli mahdollisuus ehdottaa tilapäistä tai pysyvää veroa. Verosta oli kuitenkin yleisen seurakunnankokouksen yksimielisesti päätettävä. (Koukkunen-Kasanko 1977. 144–145.)

1900- luvun alkupuolella oli neljä erillistä rahastoa, joista annettiin avustuksia seurakunnan köyhille ja sairaille ortodoksityöille.

Maamme itsenäistymisen yhteydessä venäläiset laitokset lakkautettiin ja rahastoista tuli yksityisiä hyväntekeväisyysrahastoja. Rahastot kuitenkin jatkoivat periaatteessa toimintaan ortodoksisen jäsenistön hyväksi, joka edelleen oli pääsääntöisesti venäläistaustaisia. Seurakunnan oma hyväntekeväisyystoiminta jäi maassa vallinneiden vaikeiden olojen vuoksi vähäiseksi. Muistettava on kuitenkin, että vuonna 1922 annettu uusi köyhäinhuoltolaki lisäsi viranomaisten velvollisuuksia auttamistyössä vähävaraisia kohtaan.

Seurakuntaan oli perustettu hoitokunnan toimesta ensimmäinen diakoniatoimikunta ja vuonna 1914, joka 1930 – luvulla toimi laupeudentyökomiteana ja järjestäytyi ensimmäisenä koko kirkkokunnassa v. 1941. Aikojen kuluessa laupeudentyötöiminnalle annettiin tosi eri nimityksiä (työttömyysavustuskomitea, köyhienavustuskomitea), mutta itse toiminnan sisällössä ei ollut juurikaan eroavaisuuksia. Käytännön työhön valittiin palkattu seurakuntasisar. Hänen tehtäviin kuului etsiä hätää kärsiviä ja ottaa heihin yhteyttä henkilökohtaisesti. auttaa heitä rahallisesti, vaatteina tai muuna tavarana sekä

neuvoa heitä avun hankkimisessa. Varoja auttamiseen kerättiin erilaisilla listoilla, ko-lehdeilla, myyjäisillä sekä arpajaisilla. Sotien jälkeisessä maassamme hädänalaisten määrä oli jatkuvasti kasvava. Eri olosuhteiden vuoksi varattomia, ilman omaisia olevia sairaita, vankeja ja vankilasta vapautuvia oli seurakuntasisaren asiakkaina jatkuvasti. Hän huolehti myös köyhien hautaan saattamisesta. (Suhola. 1952, 223.)

Diakoniatyö toimi kaiken aikaa pääsääntöisesti vapaaehtoisin voimin ja seurakunta käytti varoja lähinnä seurakuntasisaren palkkaukseen. Vuosina 1950 ja 1960 diakonia-työhön käytettiin noin 10 500 nykymarkkaa, v.1970 noin 24 200 markkaa ja vuonna 1977 rahaa varattiin 43 600 markkaa. Tultaessa vuoteen 2001 vuosibudjetista osoitettiin 700 000 markkaa (127 150 euroa) diakoniatyöhön.

Seurakunnan diakoniatyön osuutta kehitettiin 1900 – luvun loppua kohden. Vuonna 1976 seurakuntaan palkattiin toinen ja vuonna 2000 kolmas työntekijä. Vapaaehtoisuu-teen pohjautuva lähimmäispalvelutyö on edelleen merkittävä osa työn kuvaa. Yhtenä esimerkkinä siitä on vuoden 1993 alusta uutena työmuotona alkanut auttavan puhelimen toiminta sekä seurakuntasalissa (Liisankatu 29) järjestetty työttömien ruokailu. (Purmo-nen 2002, 3.)

5.2 Nykytilanne

Helsingin ortodoksiseurakunnan poikkeuksellisen suuri koko mahdollistaa diakonia-työntekijöiden palkkauksen. Seurakunnan pastori Markku Salmisen mukaan diakonia-työssä oli kolme kokoaikaista ja kaksi osa-aikaista diakoniasisarta vuonna 2007. Heidän tukenaan on myös hyvin aktiivisesti toimiva diakoniatoimikunta. Työn kohderyhmiä ovat vanhustyö, taloudellinen apu kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, mielenter-veys – ja päihdetyö sekä uutena alueena päihdetyö. (Danouzi 2009, 10.)

Juha Lampisen (henkilökohtainen tiedonanto 13.2.12) mukaan diakoniasisar nimi vaihtui vuoden 2005 tienoilla, koska diakoniatyöntekijöinä on ollut myös miehiä.

Seurakunnan diakoniatoimikunnan työjärjestyksessä määritellään tehtävän työn puitteet, jonka mukaan työn tarkoituksena on mm. laajentaa ja syventää vastuuta lähimmäisistä

sekä antaa aineellista apua. Toimikunnan kuuluu tehdä yhteistyötä seurakunnan erityömuotojen kanssa sekä seurakunnan alueella toimivien vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Toimikuntaan kuuluu viisi jäsentä ja lisäksi puheoikeus on kirkkoherralla, sekä diakoniatyöstä vastaavalla papilla ja diakonilla. (Helsingin ortodoksinen seurakunta, Diakoniat toimikunnan työjärjestys 12.11.2009.)

Työsuhteessa olevien diakoniatyöntekijöiden toimenkuvan vahvistaa seurakunnan valtuusto. Diakoniat toimikunnan tehtävänä on työjärjestyksen mukaan mm.:

- seurata ja arvioida diakoniatyötä ja sen tarpeita
- kehittää diakoniatyötä osana seurakunnan muuta toimintaa
- huolehtia yhdessä diakoniatyöntekijöiden kanssa työhön myönnettyjen määrärahojen asianmukaisesta käytöstä neuvoston ja valtuuston päätösten rajoissa
- tehdä diakoniatyöstä vuosikertomus neuvostolle ja valtuustolle
- tehdä yhteistyötä seurakunnan eri työmuotojen kanssa sekä seurakunnan alueella toimivien vapaaehtoisjärjestöjen kanssa
- mahdollisuuksien mukaan hoitaa muita diakoniatyöhön liittyviä tehtäviä

5.3 Diakonian kehittämistarpeet ja haasteet Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa

Vuoden 2010 diakoniatyön vuosikertomuksen mukaan diakoniat iimi kokoontui joka viikko viikkokokouksiin. Kertomusvuonna keskityttiin olemassa olevan vapaaehtoisjoukon koulutukseen ja virkistystoimintaan. Diakoniat toiminnan piiriin kuului kuusi kerhoa eri puolilla seurakuntaa sekä tiistaisin seurakuntasalissa pidettävä työttömien ruokailutilaisuus. (diakoniatyön vuosikertomus.)

Kaikki kuusi työntekijää ovat diakoni Lampisen mukaan sosiaalialan koulutuksen saaneita. Haastattelun ja kyselyn perusteella haasteina tämän päivän diakoniatyölle Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa he näkevät mm.: Alueellisen tasa-arvon toteutumisen eri puolilla seurakuntaa asuvien keskuudessa, perhetyön sekä yhä nuoremmat mielen-

terveysongelmista kärsivät aikuiset. Myös vaativat asiakkaat tuovat oman haasteensa työhön. Haastatelluista kaikki kokivat taloudellisesti rajalliset resurssit (20 000 euroa eli noin yksi euro/ seurakuntalainen) pieniksi. Ahdingossa olevien avustamiseen he pitivät käytettävissä olevia määrärahoja sekä haasteena, että heikkoutena. Yhteiskunnassa on paljon yksinäisiä, eri syistä syrjäytyneitä ja velkaisia, joita haluaisi auttaa, mutta keinot ovat vähäiset.

Vahvuuksia työssä he pitivät ammattitaitoista tiimiä ja työorganisaatiota, jossa vallitsee hyvä ja luottamuksellinen henki. Työntekijät tulevat eri työ – ja koulutustaustoista ja heidän osaamisensa sekä kielitaidon monipuolisuus auttavat eri kulttuurien kohtaamisessa. Vapaaehtoisten sitoutuneisuus työhön ja hyvä esimies saavat myös kiitosta.

Heikkouksina koettiin rahan puutteen lisäksi alueellisesti liian suuri työkenttä sekä hie-man takerteleva yhteistyö papiston ja muiden seurakunnan työntekijöiden kanssa. Työstä saatu palaute oli joskus hieman ikävää haukkumista, sättivää ja vähättelevää. Yksilöt eivät aina ota vastuuta omista raha-asioistaan vaan kaatavat asian muiden niskaan. Työtä voidaan pitää myös hyväosaisten parissa puuhasteluna. Kiitollisin mielin työntekijät toteavat palautteen olevan kuitenkin pääosin myönteistä sekä seurakunnan että asiakkaiden taholta.

Diakoniatyö tekee usein yhteistyötä sosiaalitoimen, muiden seurakuntien, punaisen ristin, pakolaisavun ja alueella toimivien eri laitosten kanssa. Diakoniatyömi nähdään tärkeänä ja positiivisena asiana myös niiden ihmisten kohdalla, jotka ei muutoin arvosta kirkon hengellistä puolta.

Vuonna 2010 Helsingin ortodoksinen seurakunta julisti haettavaksi kaksi diakoniatyöntekijän tointa. Työtehtäviin kuuluu diakonian perustehtävään apua tarvitsevien auttamisessa. Perustehtäviin kuuluu muun muassa käyntipäivystykset, keskustelut asiakkaiden kanssa, kotikäynnit, laitospäivystykset, erilaiset kerhot, retket, retriitit, merkkitahtumien vietto ja aineellinen auttaminen.

Toimeen valittavalta edellytetään yhteistyökykyä ja hänen tulee selviytyä myös itsenäisestä työskentelystä. Halua kehittää diakoniaa työmuotona arvostetaan. Toimeen hakijan tulee olla ortodoksisen kirkon jäsen. Toimeen valittavalla toivotaan olevan joko sai-

raanhoitaja (AMK)- diakonissa- tai sosionomi (AMK)- diakonitutkinto. Myös muu soveltuva koulutus voidaan huomioida. Työkokemus ja kielitaito katsotaan hakijan eduksi.

Diakoniatyöntekijä tarvitsee oman kirkollisen perinteen lisäksi eri yhteiskunnan osaluilla yhteistyössä toimivien auttamisverkostojen tuntemusta. Tähän on maassamme koulutusta saatavilla mm. Diakonia-ammattinkorkeakouluissa.

Ammatillinen koulutus antaa osaltaan uskottavuutta ja laatua erilaisiin yhteistyökäytäntöihin eri toimijoiden välillä ja työskentely diakonia- ja sosiaalityössä vaatii nykyisin monipuolista verkosto-osaamista, johon tarvitaan myös koulutuksellisia valmiuksia. (Henttonen 2002, 389).

Helsingin ortodoksisen seurakunnan diakoni Juha Lampinen on ainoa työsuhhteessa oleva diakoni Suomen ortodoksisessa kirkossa. Hän kertoo seuraavaa:

Omalta kohdaltani voinen mainita, että työni on sinällään erityinen, sillä kirkossamme ei ole lisäksi diakonin toimen haltijoita. Olen siis ainut kokopäiväisesti diakonin toimeen palkattu seurakunnan työntekijä. sisältää niin jumalanpalvelustyön/yleisen seurakuntatyön, kuin myös käytännön diakoniatyötä (lähellä siis evl. kirkon työtä). Nykyisessä tehtävässä olen ollut vuodesta 1999 ja toimin Helsingin seurakunnan diakoniatyön esimiehenä. Tiimiini kuuluu lisäksi kuusi diakoniatyöntekijää (heillä ei ole vihkimyksiä; yhtä lukuun ottamatta naisia). Työntekijät ovat sosiaalialan koulutuksen saaneita. Viime vuosina työhön valitut ovat yleensä sairaanhoitajia/sosionomeja ja puolet työstäni koostuu diakoniatyöstä; mm. toiminnan johtaminen, ihmisten kohtaaminen/ päivystykset, sairaala/kotikäynnit/ ehtoollisen jakaminen etc. Toinen osa työtäni on yleinen seurakuntatyö/jumalanpalvelukset; yleensä toimitan diakonina, tarvittaessa hoidan myös kanttorin tehtäviä. (henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2009.)

5.4 Vapaaehtoistoiminta

Diakoniatyöhön katsottiin kohdistuvan lisääntyvässä määrin toiveita ja odotuksia, jotka liittyvät ihmisten jokapäiväiseen elämään ja siitä selviytymiseen. Tämän johdostaseurakunnassa toteutettiin vuonna 2005 Tule mukaan - anna aikaasi diakoniatuimikunnan asettama vapaaehtoisprojekti.

Työn esipuheessa todetaan, miten merkittävää työtä diakonisessa vapaaehtoistoiminnassa mukanaolevat vapaaehtoiset ja diakoniatyöntekijät tekevät kasvavien ja monimuotoisten tarpeiden, toiveiden ja rajallisten voimavarojen puristuksessa. Työn menestyksellinen hoito nähdään edellyttävän diakoniatyön ymmärtämistä kiinteänä osana seurakunnan perustyötä sekä riittäviä resursseja. Samoin huomionarvoista on seurakunnan, luottamushenkilöiden ja henkilökunnan eettisesti kestävää ja tinkimätöntä sitoutumista diakonisen vapaaehtoistoiminnan arvoihin ja tavoitteisiin. Projektin tuloksena syntyi 30 sivua sisältävä raportti, joka on saatavilla Helsingin ortodoksisen seurakunnan arkistosta.

Projektin tavoitteena oli syventää diakonisen vapaaehtoistyön tuntemusta seurakunnassa ja sidosryhmissä. Sen tarkoituksena oli luoda oikeaa kuvaa ammatillisesta diakoniatyöstä seurakunnassa sekä selkiyttää olemassa olevia diakonisen vapaaehtoistyön muotoja ja tuki toimintoja sekä kehittää työhön sopivia uusia toimintamuotoja.

Tulostavoitteiksi asetettiin toiminnan näkyvyyden, lisävoimavarojen ja vapaaehtoistyöntekijöiden lisääminen. Projekti oli ensimmäinen diakoniseen vapaaehtoistyöhön keskittynyt hanke seurakunnassa ja sen vuoksi luonteeltaan toiminnan mahdollisuuksia ja perusteita selvittävä sekä tiedottava. Kysely lähetettiin vapaaehtoistyöntekijöille, keskeisissä luottamustehtävissä oleville sekä seurakunnan työntekijöille, kaikkiaan 204 henkilölle joista vastauksen antoi 72 (35 %). Vastausinnostomuus antoi projektin toteuttajille pohtimisen aihetta diakoniatyön ja diakonisen vapaaehtoistyön todellisesta arvostuksesta ja asemasta seurakunnassa.

Kyselyn koosteena todetaan seuraavat asiat: Vastaajien mielestä diakoniatyötä arvostetaan (91 %), vapaaehtoistyönä hieman vähemmän (71 %). Diakoniatyön sisältöjen ja tavoitteiden tuntemisessa nähtiin olevan kohentamisen varaa (53 %). Merkittävimmäksi työn muodoiksi todettiin vierailut, tukihenkilönä toimiminen ja auttava puhelin. Diakoniatyön kasvava tarve oli selkeä (97 %), mutta samalla voimavarat nähtiin liian pieninä (68 %). Koulutuksen merkitys vapaaehtoisten jaksamisen turvaamisessa oli myös merkittävää. (81 %). (Diakoniatuimikunta)

Vapaaehtoisten apu on aina ollut keskeinen tuki seurakunnan diakoniatyössä ja siksi tämän hankkeen tulokset kuvaavat vastaavien projektien tärkeyttä myös jatkossa.

Yksi diakonian työmuoto on Auttava puhelin. Helsingin ortodoksisen seurakunnan Auttavasta puhelimesta tiedotetaan seurakuntalaisille seurakuntalehti Ortodoksiviestin sivuilla, seurakunnan www-sivuilla ja kirkkojen seinillä. Numero löytyy myös puhelintuetteloiden auttavien puhelimien listalta. Vuosina 2008 ja 2009 erilaisia yhteydenottoja on ollut noin 700 ja päivystäjiä on mukana toiminnassa noin 20. Heille järjestetään säännöllistä koulutusta ja työnohjausta, kuten Helsingin puhelinauttajien jäsenyyden omaavalta edellytetään. Yksinäisyys ja masentuneisuus ovat suurimpia syitä soittoon. Usein soiton syynä ovat olleet mielenterveysongelmat, epäonnistuneet suhteet lähimmäisiin ja alkoholi- ja huumeongelmat. Toimintamalli auttavassa puhelimesta noudattaa samoja periaatteita kuten yleensä vastaavissa toimintamuodoissa muissa yhteisöissä ja ymmärtääkseen paremmin. (Helsingin ortodoksinen seurakunta, auttava puhelin.)

Seurakunnassamme on ryhmä ihmisiä, jotka ovat sitoutuneet kuuntelijoiksi, mukana eläjiksi ja yksinäisyyden jakajiksi. Se on hetken yhdessä kulkemista, asioiden puimista silloin, kun kaikki tiet ja mahdollisuudet ovat tukossa. Silloin kun ihminen on saanut elämästään tarpeeksi. Yhdessä on löydettävä jotain, joka vie seuraavaan päivään.

Ei ainoastaan soittaja vaan myös vastaaja on tuskissaan näiden puheluiden keskellä. Selviytyäkseen Auttavan puhelimen vapaaehtoinen päivystäjä tarvitsee säännöllistä tukea, työnohjausta ja koulutusta

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Ortodoksisen kirkon ajattelussa diakoniatyö on nähtävä jokaisen kristityn auttamisvelvollisuutena avuntarvitsijoita kohtaan. Diakonia ei voi olla pienen kirkkokunnan oloissa ainoastaan joidenkin työsuhteessa olevien tehtävä. Erilaisissa työjärjestyksissä ja ohjeistuksissa sanotaan diakoniatyön kuuluvan jokaiselle papille ja diakonille. Näin varmasti myös tapahtuu, mutta jumalanpalvelusten toimittaminen ja eri kirkolliset toimitukset vievät pääosan heidän työajastaan. Jokainen työntekijä osallistuu omalla työpaikallaan seurakunnalliseen diakoniatyöhön.

Tutkimuksen kohteena olevassa seurakunnassa on kuusi diakoniatyöntekijää. He ovat saaneet sosiaalialan koulutuksen ja uusilta työntekijöiltä edellytetään vastaavan alan koulutusta. Koulutus diakoniatyöhön on ortodoksisissa seurakunnissa vielä aika uutta, mutta varmasti hyvin tarpeellista, koska tarvitaan paljon erilaista yhteistyötä yhteiskunnassa toimivien auttamistyötä tekevien verkostojen kanssa. Suomen ortodoksisella kirkolla ei ole diakoniatyöhön valmistavaa koulutusta, joten tässä olisi hyvä hyödyntää jo valmiina olevia rakenteita ja tehdä yhteistyötä diakonia-ammattikorkeakoulujen kanssa. Auttamistyössä teologinen tuntemus ei ole suurin kysymys, mutta ortodoksisen diakoniatyöntekijän eduksi voidaan katsoa oman kirkon perinteen tuntemus.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan työntekijät kokivat työmäärän suureksi ja tunsivat välillä voimattomuutta kun ei ollut keinoja auttaa. Seurakunnan maantieteellinen laajuus hankaloittaa myös heidän työtään. Seurakunta on alueellisesti kuitenkin yksi maamme pienimmistä eikä sen lisäksi diakoniatyöhön palkattua henkilöstöä ole kuin kahdessa maan 24 seurakunnassa. Tosin ruuhkasuomessa matkoihin kuluu suhteellisen paljon enemmän aikaa.

Auttavan puhelimen toiminta voisi olla keskitettyä koko ortodoksisen kirkon sisällä. Samoin nykyaikaiset yhteydenotto muodot, kuten esimerkiksi e-maili ja muut vastaavat mahdollisuudet olisi paikallaan selvittää. Syrjäytyneen ihmisen taloudelliset resurssit käyttäen puhelinta voivat olla joskus esteenä yhteyden otolle.

Seurakunnassa toteutettiin vuonna 2005 vapaaehtoistoiminnan projekti, joka osoittaa kuinka oleellisen tärkeä osuus vapaaehtoisten toiminnalla on diakoniatyötä tehtäessä. Haastattelussa tuli esille, että vapaaehtoistoiminnassa on aktiivisesti mukana noin 40 henkeä, mutta lisää apua kaivataan jatkuvasti. Vapaaehtoiset toimivat lähinnä työttömien ruokailussa, avustavat juhlien järjestelyssä, käyvät vierailulla kodeissa ja palvelutaloissa tai toimivat omaishoitajien tukena. Kirkkokunnan seurakuntien maantieteellisen suuren koon vuoksi diakoniatyötä voisi organisoida hiippakunnasta käsin annettavalla tuella seurakuntiin, joissa diakoniatyö on sattumanvaraista eikä siihen ole nimettyä työntekijää.

7 POHDINTA

Mikä on diakoniatyössä oleellista? Mitä ymmärretään varsinaisella diakoniatyöllä? Kirkon opetuksessa diakonian sanotaan kuuluvan kaikille sen jäsenille, Jokaisen tulisi sisäistää ajatus; Mitä minä voisin tehdä lähimmäisteni hyväksi ja miten minä voin vaikuttaa seurakunnallisessa työssä. Maamme ortodoksisissa seurakunnissa on työsuhteessa olevien työntekijöiden määrä vähäinen. Monissa seurakunnissa palkattuja työntekijöitä on pappi ja kanttori, joten kaikessa seurakunnassa tehtävässä työssä on aina tarvittu aktiivisesti toimintaan osallistuvia seurakuntalaisia. Seurakunnan luottamustehtävät, kirkkolaulu, jumalalpalvelussa eri tehtävissä avustaminen, seurakunnalliset tilaisuudet kestityksineen ja monet muut vähäisiltäkin tuntuvat tehtävät ovat kuitenkin hyvin tärkeä osa yhteisön toiminnasta. Kaiken kattavasti seurakunnan diakonia koostuu muun muassa edellä olevista yhteisistä asioista seurakunnan ja sitä kauttalähimmäisen hyväksi. Ortodoksisen kirkon papputeen vihityt diakonit avustavat jumalanpalveluksen toimittamisessa ja johdattavat kirkkokansaa rukoukseen. Diakoni lukee jumalanpalveluksessa yleensä evankeliumitekstin, joten nykyisen tutkimuksen diakoni-sanalle annettu käänös "välittäjä" tai "evankeliumi sanoman eteenpäin viejää" antaa diakonialle myös siihen kuuluvan hengellisen merkityksen. Kristillisen kirkon opetukseen kuuluvat sanat; armo, laupeus ja ihmisorakkaus. Ihmisten diakoniatyö muuttaa nämä sanat teoksi unohdetuille, kärsiville ja syrjäytetyille ihmisille. Diakonian tulee olla ihmisen kokonaisvaltaista tukemista ja eriarvoisuuden vähentämistä.

Kahdenkymmenen vuoden papintyöni aikana olen kohdannut paljon eri yhteyksissä ihmisiä, jotka ovat toimineet Luukkaan evankeliumin laupiaan samarialaisen tavoin. Vastapainoksi tosin seurakunnan keskeisissä luottamustehtävissä olevia henkilöitä, joiden mielestä syrjäytyminen on aina ihmisen oma vika eikä heitä pidä auttaa kirkon aineellisilla tai henkilöresursseilla. Oman ammatillisen kasvuni kannalta tämän työn tekeminen on ollut haastavaa ja mielenkiintoista. Diakoniatyöhön valmistava koulutus on ollut opettavaa ja antoisaa. Olen tutustunut koulutuksessa käytettävään materiaaliin ja huomannut miten työ lähimmäisten hyväksi on kaikkien kirkkojen ja seurakuntien yhteinen ekumeeninen auttamismuoto.

2000-luvun globaalissa maailmassa kaikkein kaukaisinkin ihminen on lähimmäisemme kansallisesti, sosiaalisesti ja uskonnollisesti. Lähimmäisyyttä ei voida etukäteen suunnitella, vaan se syntyy odottamatta tapaustapauksittain. Nykyaikana, jolloin media tuo kaukaistenkin maiden asiat luoksemme, lähimmäisenrakkaus on laajentunut maailmanlaajuiseen avustamistyöhön erilaisten avustusjärjestöjen ja yksityisten ihmisten tasolla.

Jumalanpalveluselämä ja kirkon opetus on täynnä diakonaalista opetusta ja toisen ihmisen huomioimista. Kirkon ihmiskäsityksen mukaan ei voi kohdata näkymätöntä Jumalaa, jos ei halua kohdata näkyvää lähimmäistä.

LÄHTEET

Arkkimandriitta Arseni 1999. Ortodoksinen sanasto. Helsinki: Otava.

Auttava puhelin. Viitattu 15.10.2011. <http://www.helsinginortodoksinenseurakunta>

Danouzi, Anu Kristiina 2009, Diakoniatyö Tampereen ortodoksisessa seurakunnassa vuosina 1950–2005. Pro gradu-tutkielma. Teologinen tiedekunta. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Diakoniatoimikunta 2005. Tule mukaan – anna aikaasi. Vapaaehtoisprojekti. Helsinki: Helsingin ortodoksinen seurakunta.

Edström, Jan 2003 Diakonia Suomen muissa kristillisissä kirkoissa. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä ja Juhani Veikkola(toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Gothoni, Raili & Juntunen, Elina 2010. Käsitteitä ja käsityksiä diakoniatyöstä ja diakonisesta työstä 2010. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 25. Helsinki : Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Heino, Harri. 1997. Mihin Suomi tänään uskoo. Helsinki: WSOY

Helsingin ortodoksinen seurakunta. Viitattu 25.10.2011.

<http://www.helsinginortodoksinenseurakunta>

Henttonen, Kai 2002. Diakoniaan kouluttaminen. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä ja Juhani Veikkola(toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Hirsijärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

- Koskenvesa Esko, Niemelä Pauli & Veikkola Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Honkkila, Antero 2002. Seurakuntadiakonia. Teoksesta Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki.: Kirjapaja Oy.
- Huttunen, Heikki 2007. Lähimmäisen sakramentti. Teoksessa Mikko Lahtinen, Terttu Pohjalainen & Tuulikki Toikkanen(toim.) Anno Domini. Diakoniatieteen vuosikirja. Lahti: diakonialaitos.
- Inkinen, Antti 1980. Ortodoksisen kirkon kanonit selityksineen. Pieksämäki: Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto.
- Ketola, Kimmo 2008. Uskonnot Suomessa. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollisiin liikkeisiin. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Kiroudi, Marina & Vantsos, Miltiadis 2007. An Orthodox view of philanthropy and Church diaconia – Christian Bioethics nro 13.
- Koukkunen, Heikki 1982. Tuiskua ja tyventä. Suomen ortodoksinen kirkko 1918–1978. Valamon luostari.
- Koukkunen, Heikki & Kasanko, Mikael 1977. Helsingin ortodoksinen seurakunta 1827-1977. Helsingin ortodoksinen seurakunta.
- Kärkkäinen, Tapani 1999. Kirkon historia, ortodoksin käsikirja. Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto. Joensuu.
- Lampinen, Juha 2012. Diakoni. Henkilökohtainen tiedonanto 13.2. Helsinki.
- Merras, Olavi. 1985 Pyhittäjäisien perintö. Pyhään Sergein ja Hermanin veljeskunta 1885–1985. Kuopio: Pyhään Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry.
- Metropoliitta, Johannes 2002. Ortodoksinen tutkimus Suomessa. Snellman-instituutin arkistojulkaisu 2/2002. Kuopio.

Ortodoksinen kalenteri a.d. 2011. Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto.

Ortodoksinen kirkon kanonit selityksineen 1980. Suom. Antti Inkinen. Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto

Ortodoksinen kirkon kirkkojärjestys 2007. Viitattu 20.9.2011 <http://www.ort.fi>.

Ortodoksinen kirkon strategia 2010-2015. Viitattu 30.10.2011

<http://www.ort.fi/ortodoksinen> kirkon strategia.

Pietarinen, Rauno. Diakonia ortodoksisessa kirkossa. Viitattu 30.8.2011

<http://www.ort.fi/diakonia>

Piiroinen, Erkki 1982. Diakoniatoiminta. Teoksessa isä Ambrosius ja Markku Haapio (toim.) Ortodoksinen kirkko suomessa. Heinävesi: Valamon luostari.

Piiroinen, Petri 2002. Ortodoksisuutta eilen ja tänään. Helsingin ortodoksinen seurakunta 1927-2002. Helsingin ortodoksinen seurakunta.

Purmonen, Veikko. 2002. Teoksessa Ortodoksisuutta eilen ja tänään. Helsingin ortodoksinen seurakunta. 1872–2002 Helsingin ortodoksinen seurakunta 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä. Petri Piiroinen (toim.). Helsinki: Helsingin ortodoksinen seurakunta.

Pyykkönen, Hannu. Viitattu 24.09.2010 <http://www.ortodoksi.net/index.php/Diakoni>.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja

Rauschen, G. Die Apologie des Philosophen Aristides von Athen: Frühchristliche Apologeten I, B. d. K. 1913

Rukous diakoniksi vihittäessä.

Räisänen, Heikki. Viitattu 22.2.2012 www.helsinki.fi/teol/hyel/diakonia Diakonia ja varhaisen kristinuskon leviäminen.

Suhola, Johannes 1952. Helsingin kreikkalaiskatolisen seurakunnan vapaa valistus –ja diakoniatyö. Aamun Koitto-lehti nro:t, 27–28.

Suomen ortodoksisen kirkkokunnan diakoniatoimen ohjesääntö 1962.

Teinonen, Seppo A. 1999 Teologian sanakirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Veikkola, Juhani 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä, Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

LIITE 1: Tutkimuksen haastattelukysymykset

1. Kuka olet, koulutuksesi jos sitä on diakoniatyöhön liittyen?

Miten kauan olet ollut diakonia työssä a) vapaa-ehtoisena b) työsuhteessa olevana?

2. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät haasteet tämän päivän diakonia työlle Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa?

3. Mitä heikkouksia tai vahvuuksia näet nykyisessä diakoniatyössä?

4. Millaista verkostoitumista diakoniatoiminnallanne on esim. yhteiskunnan toimijoiden tai muiden alueenne seurakuntien kanssa?

5. Mitä hyvää tai huonoa palautetta olet työssäsi saanut? Eli ehkä paremminkin; mitä kiitollista tai epäkiitollista olet työssäsi kohdannut?

Haluatko kertoa jotain muuta työstäsi?

Ystävällisin terveisin, Petri Ratilainen